

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

« تاییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد »

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم سمیه پور اکبر را تحت عنوان « بررسی نقش ویژگیهای شخصیتی در تبیین رابطه بین رضایت جنسی با رضامندی زناشویی » از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند .

ردیف	اعضای هیئت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱	استاد راهنما	دکتر رسول روشن	استاد	
۲	استاد مشاور	دکتر پرویز آزاد فلاح	دانشیار	
۳	استاد ناظر	دکتر عباسعلی اللهیاری	استادیار	
۴	استاد ناظر	دکتر رضا پور حسین	استاد	
۵	نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر عباسعلی اللهیاری	استادیار	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب سمیه پوراکبر دانشجوی رشته روان‌شناسی ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۶ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته روان شناسی است که در سال ۱۳۸۹ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر رسول روشن، مشاوره جناب آقای دکتر پرویز آزاد فلاح از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب سمیه پوراکبر دانشجوی رشته روان شناسی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد روانشناسی

بررسی نقش ویژگی های شخصیتی در تبیین رابطه بین رضایت جنسی با رضامندی زناشویی

سمیه پوراکبر

استاد راهنما:

دکتر رسول روشن

استاد مشاور:

دکتر پرویز آزادفلاح

تیرماه ۱۳۸۹

سپاس بی حد ایزد را سزد که بنی آدم را صائب فضل نمود تا کرامتی در فور یابند

9

دروود فراوان نثار صاحبان فضل و معرفت که روشنی بفش عرصه گیتی شدند

نوشتار پیش رو را که نتیجه ماه ها تلاش، مطالعه و پیگیری اینجانب است تقدیم می کنم به

استاد گرانقدر جناب آقای دکتر پرویز آزاد فلام

او که تجربه فویش در افتیار بنده گذارد

با سفاوتی که تنها در ذات استاد می توان یافت مرا امید بفشید

امید بفشید تا به انتهای مسیر رسیدم

باشد که اندکی از زحماتش را پاس داشته باشم.

سپاس بیکران فدای را که انسان را علم بیاموخت و قلم را وسیله ای برای

تسخیر آن

تقدیر و تشکر

تو را سپاس که توان دادی در این راه گامی کوچک برای تعالی اجتماع خویش بردارم، باشد که از آن بهره برند. سپاس استاد را که قدردانی از آن در حوصله قلم نمی گنجد و زبان یارای بیان ندارد. او که چون چراغی مسیرم را روشن نمود و مرا رهنمون شد به جاده ای که راه درست رسیدن بود.

سپاس بی پایان از اساتید ارجمند جناب آقای دکتر رسول روشن و جناب آقای دکتر پرویز آزاد فلاح که با تلاشی بی وقفه و حوصله ای فراوان مرا در جهت تحقق هدفم یاری رساندند و هیچگاه مرا در این مسیر تنها نگذاشتند. متن پیش رو حاصل راهنمایی ها و آموزه های آنان است. اگر نقصی است از فقر علم من و اگر درسی، قطره ای از بیکران آنهاست.

قدردانم از حضور دیگر اساتید گرامی جناب آقای دکتر عباسعلی اللهیاری و جناب آقای دکتر رضا پورحسین که بخشی از فرصت گرانبه‌ای خویش را برای من صرف نمودند و با حضور خویش مایه دلگرمی و امید این حقیر شدند.

سپاس مادرم را که مسیر تحقق این هدف را با صبر بر من هموار نمود و با تشکر از همه عزیزانی که در طول این راه مرا یاری نمودند.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی در تبیین رابطه بین رضایت جنسی با رضامندی زناشویی بوده است. به همین منظور تعداد ۳۰۴ زوج در شهر تهران با میانگین سنی ۳۷ سال (دامنه سنی ۲۴ تا ۵۲ سال) برای مردان و با میانگین سنی ۳۲ سال و ۳ ماه (دامنه سنی ۲۰ تا ۴۷ سال) برای زنان به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای و با رعایت شرایط ورود به گروه نمونه انتخاب شده و مقیاس‌های پژوهش بر روی آنها اجرا شد. داده‌های بدست آمده از پژوهش به وسیله آزمون تحلیل رگرسیون گام به گام مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نشان دادند که عامل‌های شخصیتی C، O، Q2، B، Q3، Q1، M در رابطه بین رضامندی زناشویی و رضایت جنسی نقش تعدیل‌کننده را ایفا می‌کنند ($P < 0/001$). همچنین عامل‌های شخصیتی C، O، B، Q3، M، Q2، F، H، N در ارتباط با رضامندی زناشویی و عامل‌های شخصیتی I، H، C، O، A، Q4، G، B در ارتباط با رضایت جنسی به عنوان متغیر پیش‌بین عمل می‌نمایند ($P < 0/001$). در نتیجه نتایج پژوهش حاضر مبین نقش تعدیل‌کنندگی ویژگی‌های شخصیتی بر رابطه بین رضامندی زناشویی و رضایت جنسی و نیز پیش‌بینی برای رضامندی زناشویی و رضایت جنسی هستند.

کلیدواژگان: رضایت زناشویی، رضایت جنسی، عامل‌های شخصیت، زوجین، همسران.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: گستره مسأله مورد پژوهش	
۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- بیان مسأله	۵
۳-۱- سوال های پژوهش	۱۵
۴-۱- فرضیه های پژوهش	۱۵
۵-۱- ضرورت پژوهش	۱۶
۶-۱- هدف های پژوهش	۱۷
۷-۱- تعاریف مفهومی و عملیاتی	۱۷
فصل دوم: گستره نظری و پیشینه پژوهش	
۱-۲- نکات کلی	۲۰
۲-۲- رضامندی زناشویی	۲۰
۱-۲-۲- تعریف رضامندی زناشویی	۲۲
۲-۲-۲- خانواده و رضامندی زناشویی	۲۳
۳-۲-۲- رضامندی زناشویی و تفکر جبری	۲۵
۴-۲-۲- رضامندی زناشویی و هوش هیجانی	۲۷
۵-۲-۲- رضامندی زناشویی و شخصیت	۲۸
۳-۲- رضایت جنسی	۳۱
۱-۳-۲- تعریف رضایت جنسی	۳۳
۲-۳-۲- رضایت جنسی از دیدگاه منابع اسلامی و شیعی	۳۶
۳-۳-۲- میل جنسی	۴۲
۴-۳-۲- فعالیت های ورزشی و رضایت جنسی	۴۳
۵-۳-۲- تفاوت های دو جنس در رضایت جنسی	۴۵
۴-۲- شخصیت	۴۷
۲-۴-۱- تعریف شخصیت	۴۸
۲-۴-۲- رویکرد صفات در بررسی شخصیت	۵۰
۳-۴-۲- رویکرد تحلیل عاملی در بررسی صفات شخصیت	۵۳
۴-۴-۲- نظریه و پرسشنامه ۱۶ عاملی شخصیت کتل	۵۴
۵-۴-۲- داده ها در شخصیت از دیدگاه کتل	۵۷
۷-۴-۶- حالت های خلقی و صفت از دیدگاه کتل	۵۹
پیشینه پژوهش	۶۰

فصل سوم: روش پژوهش

- ۶۴-۱-۳- طرح پژوهش ۶۴
- ۶۵-۲-۳- جامعه آماری ۶۵
- ۶۵-۳-۳- گروه نمونه و روش نمونه گیری ۶۵
- ۶۶-۴-۳- مقیاس های پژوهش ۶۶
- ۶۶-۱-۴-۳- پرسشنامه رضامندی زناشویی انریچ- نسخه ۴۷ سوالی (ENRICH-47) ۶۶
- ۶۹-۲-۴-۳- پرسشنامه شخصیتی ۱۶ عاملی کتل (16-PF) ۶۹
- ۷۳-۳-۴-۳- مقیاس رضایت جنسی (ISS) ۷۳
- ۷۴-۴-۴-۳- پرسشنامه اطلاعات فردی ۷۴
- ۷۴-۵-۳- روند اجرای پژوهش ۷۴
- ۷۵-۶-۳- روش های تجزیه و تحلیل داده ها ۷۵

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

- ۷۷-۱-۴- کلیات ۷۷
- ۷۷-۲-۴- تحلیل توصیفی ۷۷
- ۷۸-۳-۴- تحلیل استنباطی ۷۸
- ۷۹-۱-۳-۴- تحلیل روانسنجی پرسشنامه رضایت جنسی (ISS) ۷۹
- ۷۹-۲-۳-۴- تحلیل یافته ها در چهارچوب فرضیه های پژوهش ۷۹
- ۷۹-۱-۲-۳-۴- فرضیه اول: ویژگی های شخصیتی (عامل های ۱۶ گانه شخصیتی) در رابطه مابین رضایت جنسی و رضامندی زناشویی نقش تعدیل کننده دارند ۸۲
- ۹۴-۲-۲-۳-۴- فرضیه دوم: ویژگی های شخصیتی بر میزان رضامندی زناشویی فرد تاثیر می گذارند ۹۴
- ۹۴-۳-۲-۳-۴- فرضیه سوم: ویژگی های شخصیتی بر میزان رضایت جنسی فرد تاثیر می گذارند ۱۰۲

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ۱۰۹-۱-۵- بحث کلی ۱۰۹
- ۱۱۳-۲-۵- بحث در چهارچوب یافته ها و فرضیه ها ۱۱۳
- ۱۱۳-۱-۲-۵- فرضیه اول: ویژگی های شخصیتی (عامل های ۱۶ گانه شخصیتی) در رابطه مابین رضایت جنسی و رضامندی زناشویی نقش تعدیل کننده دارند ۱۱۳
- ۱۲۰-۲-۳-۵- فرضیه دوم: ویژگی های شخصیتی بر میزان رضامندی زناشویی فرد تاثیر می گذارند ۱۲۰
- ۱۲۹-۳-۳-۵- فرضیه سوم: ویژگی های شخصیتی بر میزان رضایت جنسی فرد تاثیر می گذارند ۱۲۹
- ۱۳۷-۴-۵- محدودیت های پژوهش ۱۳۷
- ۱۳۸-۵-۵- پیشنهادها ۱۳۸
- ۱۴۲- منابع فارسی ۱۴۲
- ۱۴۸- منابع انگلیسی ۱۴۸

پیوست ها

- ۱۷۲..... پیوست الف: پرسشنامه اطلاعات فردی
- ۱۷۵..... پیوست ب: تست ۱۶ عامل شخصیت کتل: Cattell 16PF
- ۲۲۷..... پیوست ج: پرسشنامه رضامندی زناشویی - ENRICH-47
- ۲۳۴..... پیوست د: مقیاس رضایت جنسی - ISS
- ۲۳۹..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

- جدول ۴-۱: داده های جمعیت شناختی ۷۸
- جدول ۴-۲: تحلیل همبستگی میان متغیرهای پژوهش ۷۹
- جدول ۴-۳: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون رضامندی زناشویی بر متغیر رضایت جنسی ۸۲
- جدول ۴-۴: تحلیل رگرسیون گام به گام رضامندی زناشویی بر متغیر رضایت جنسی ۸۲
- جدول ۴-۵: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون تحلیل شماره دو ۸۴
- جدول ۴-۶: تحلیل رگرسیون گام به گام رضامندی زناشویی بر متغیر رضایت جنسی و شخصیت ۸۵
- جدول ۴-۷: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون رضامندی زناشویی بر متغیر رضایت جنسی و شخصیت در نمونه زنان و مردان ۸۷
- جدول ۴-۸: تحلیل رگرسیون گام به گام رضامندی زناشویی بر متغیر رضایت جنسی و شخصیت در نمونه زنان و مردان ۹۰
- جدول ۴-۹: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون رابطه رضامندی زناشویی و شخصیت ۹۵
- جدول ۴-۱۰: تحلیل رگرسیون گام به گام رضامندی زناشویی بر متغیرهای عامل های شخصیتی ۹۶
- جدول ۴-۱۱: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون رابطه رضامندی زناشویی و شخصیت در نمونه زنان و مردان ۹۸
- جدول ۴-۱۲: تحلیل رگرسیون گام به گام رضامندی زناشویی بر متغیرهای عامل های شخصیتی در نمونه زنان و مردان ۱۰۰
- جدول ۴-۱۳: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون رابطه رضایت جنسی و شخصیت ۱۰۳
- جدول ۴-۱۴: تحلیل رگرسیون گام به گام رضایت جنسی بر متغیرهای عامل های شخصیتی ۱۰۴
- جدول ۴-۱۵: اطلاعات مربوط به ضرایب رگرسیون رابطه رضایت جنسی و شخصیت در نمونه زنان و مردان ۱۰۶
- جدول ۴-۱۶: تحلیل رگرسیون گام به گام رضایت جنسی بر متغیرهای عامل های شخصیتی در نمونه زنان و مردان ۱۰۷

فصل اول

گستره مسأله مورد پژوهش

۱-۱ مقدمه

نیاز به ایجاد روابط انسانی، یکی از نیازهای عاطفی انسان است و ازدواج صمیمی‌ترین نوع رابطه در پاسخ به کلیه نیازها اعم از جسمانی و روانی است (بختیاری، ۱۳۸۷). با ازدواج شالوده خانواده تشکیل می‌شود. خانواده مهمترین رکن هر جامعه محسوب شده و یکی از طبیعی‌ترین گروه‌هایی است که می‌تواند نیازهای مادی، عاطفی، تکاملی و همچنین نیازهای معنوی انسان‌ها را برطرف نماید. این واحد اجتماعی مبداء بروز عدالت انسانی و کانون صمیمانه‌ترین روابط و تعاملات بین‌فردی است. اهمیت خانواده به اندازه‌ای است که سلامت و بالندگی هر جامعه‌ای منوط به سلامت و رشد خانواده‌های آن است (رفیعی بندری و نورانی پور، ۱۳۸۴).

خانواده به لحاظ قدمت، ابتدایی‌ترین و از نظر گستردگی، جهان شمول‌ترین سازمان و نهاد اجتماعی است. این امر نشان می‌دهد که خانواده واجد ارزش بقایی بسیار مهمی برای فرد و نوع انسان است. همچنین خانواده مولد نیروی انسانی و معبر سایر نهادهای اجتماعی است به گونه‌ای که بهنجاری یا نابهنجاری جامعه در گرو شرایط عمومی خانواده‌ها است و هیچ یک از آسیب‌های اجتماعی فارغ از تاثیر خانواده پدید نمی‌آیند (حمیدی و همکاران، ۱۳۸۳).

در عصر حاضر، با توجه به دگرگونی‌های بسیار گسترده در حوزه‌های فن‌آوری و ارتباطات و همچنین بسط و گسترش ناگهانی دانش، روابط انسانی به خصوص روابط همسران در معرض تغییرات

ساختاری زیادی قرار گرفته‌اند و دگرگونی و پراکندگی بسیاری در آنها مشاهده می‌شود. این امر به نوبه خود می‌تواند مشکلاتی را در شبکه پیچیده و زیربنایی خانواده تشکیل دهد و حتی گاه ممکن است منجر به فروپاشی آن شود. یکی از مهمترین پیامدهای زندگی، رضایت از یک رابطه صمیمی با همسر است (مالوف^۱ و همکاران، ۲۰۰۹). از جمله مسایل حیاتی در امر قوام و دوام ازدواج، که از آن به عنوان رضامندی زناشویی^۲ یاد می‌شود، مبحث رضایت جنسی^۳ است. میزان خرسندی زوجها از روابط جنسی و توانایی لذت بردن و لذت دادن به یکدیگر رضایت جنسی خوانده می‌شود (یانگ^۴ و همکاران، ۱۹۹۸). رضایت از رابطه جنسی یکی از عوامل مهم رضایت از زندگی زناشویی است و کسانی که رضایت جنسی بیشتری دارند به طور قابل ملاحظه‌ای کیفیت زندگی بهتری را نسبت به آنهایی که رضایت جنسی ندارند گزارش می‌دهند (پاک‌گوهر و همکاران، ۱۳۸۷).

از جمله عوامل موثر و دخیل در رضامندی زناشویی و به طبع آن رضایت جنسی، ویژگی‌های شخصیتی هستند. به نظر می‌رسد ویژگی‌های شخصیتی به گونه‌ای بروز می‌یابند که بر روابط نزدیک و صمیمی همسران تاثیر می‌گذارند (مالوف و همکاران، ۲۰۰۹). ویژگی‌های شخصیتی را بنا به تعریف می‌توان آن دسته از ویژگی‌های فرد یا افراد دانست که شامل الگوهای پایدار فکری، عاطفی و رفتاری هستند. این تعریف، تعریفی جامع و گسترده از شخصیت است و در بردارنده عوامل زیربنایی هدایت کننده رفتارهای فردی است (پروین و جان، ۲۰۰۱، ترجمه جوادی و کدیور، ۱۳۸۶). با توجه به این تعریف می‌توان اظهار داشت که شخصیت به عنوان کارکردی کل‌گرایانه و ریشه‌ای از رفتارهای فردی در همه عرصه‌های رفتاری و فکری از جمله زمینه‌های فردی مرتبط با رضامندی زناشویی و رضایت جنسی تاثیرگذار است.

-
1. Malouff, J. M.,
  2. marital satisfaction
  3. sexual satisfaction
  4. Young, M.

اگرچه در ازدواج رابطه خصوصی و فردی دخالت دارد، ولی هیچگاه ازدواج بر پایه این مناسبات پی‌ریزی نمی‌شود. بلکه در ازدواج روابط همسران بر اساس اهداف تشکیل خانواده و پیوندهای منتج به نقش‌های خاص برقرار می‌شود. بر مبنای این پیمان، نقش‌های جدیدی به نقش‌های خوشه‌ای فرد افزوده می‌شود و ارتباطات جدید میان فردی در هر یک از همسران ایجاد شده و ادامهٔ معاشرت‌ها و سبک زندگی^۱ قبلی نیز دگرگون می‌شود. در این صورت هنگامی که قرارداد زناشویی بر اساس قوانین اجتماعی منعقد شد، همسران باید روابط خود را به گونه‌ای تنظیم کنند که بتوانند وظایف خانوادگی را بر مبنای انتظارات نهادی اجتماعی به ثمر برسانند و این امر بعضاً و گاه تا حد زیادی متفاوت از نظرگاه هر یک از همسران است. بنابراین داشتن روابط رضایت‌بخش زناشویی و جنسی بین همسران مستلزم وجود ویژگی‌هایی شخصیتی نظیر تعهد، سخاوت، ملاحظه، صمیمیت، وفاداری و نیز مسئولیت‌پذیری، اعتماد و اطمینان است (کویینگ^۲، ۲۰۰۴).

به نظر می‌رسد با توجه به اهمیت نقش تعدیل‌کنندهٔ ویژگی‌های شخصیتی در تنظیم روابط افراد با یکدیگر، به ویژه همسران با هم، بررسی این مثلث (رضامندی زناشویی، رضایت جنسی و ویژگی‌های شخصیتی) پاسخ بسیاری از سوالات در حوزهٔ کیفیت و چگونگی ارتباط همسران با همدیگر را در خود داشته باشد. به همین منظور پژوهش حاضر با هدف "بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی در تبیین رابطه بین رضایت جنسی با رضامندی زناشویی" به پژوهش در زمینهٔ تاثیرات متقابل رضامندی زناشویی و رضایت جنسی و نیز اثرات تعدیلی خاصی که متغیرهای شخصیتی در این میان می‌توانند داشته باشند پرداخته است.

---

1. life style

2. Koeing, H.

۱-۲- بیان مسأله

انسان موجودی است که ابعاد گسترده و پیچیده‌ای دارد. پرسش از ابعاد وجودی انسان از دیرباز ذهن وی را به خود مشغول کرده و همواره این پرسش مطرح بوده است که "آیا انسان همین جسم مادی است و یا افزون بر آن روحی غیر مادی نیز دارد؟" (معارفی، ۱۳۸۷).

در دیدگاه امروزی علمی، انسان و کارکردهای وی در سه بعد روانی^۱، زیستی^۲ و اجتماعی^۳ مورد بررسی قرار می‌گیرد و دانشی که امروزه به بررسی انسان از این زاویه می‌پردازد روانشناسی سلامت^۴ نام دارد. هدف کلی از روانشناسی سلامت بررسی راه‌های پیشگیری از بروز مشکلات سلامت روان و در صورت امکان کاهش هرچه بیشتر اثرات مشکلات و مسایل بوجود آمده در این حیطه است و در این راه این شاخه از علم از دانش بدست آمده از سایر علوم نظیر روانشناسی، پزشکی، همه‌گیری‌شناسی^۵، بهداشت عمومی، جامعه‌شناسی و ... استفاده می‌کند (سارافینو^۶، ۲۰۰۸).

در دیدگاه روانشناسی سلامت اعتقاد بر این است که با توجه به اینکه انسان‌ها با هم تعامل دارند، بنابراین در دنیایی اجتماعی زندگی می‌کنند. ما با گروه‌ها یا افراد گوناگون، مانند همسر، خانواده، اقوام، آشنا، دوست و ... در ارتباط هستیم. در راستای این تعاملات و ارتباطات ما با توجه به رفتارها، عواطف و افکار خود بر دیگران تاثیر می‌گذاریم و آنها نیز به همین نحو بر ما تاثیر متقابل دارند. پس در واقع، به نظر می‌رسد که روابط اجتماعی افراد شامل تاثیرات و تاثرات متقابل و پیوسته است (همان).

---

1. psychological

2. biological

3. social

4. health psychology

5. epidemiology

6. Sarafino, E. P.

اکثر انسان‌ها به عنوان موجوداتی اجتماعی در شبکه‌ای از ارتباطات زندگی می‌کنند که به میزان زیادی به واسطه این شبکه‌ها به تعریف خود (من یک مادر/پدر، دختر/پسر، همسر، دانشجو و ... هستم) و شخصیت خود (من برونگرا) می‌پردازند (ملور^۱ و همکاران، ۲۰۰۸). با توجه به چنین وابستگی و ارتباطی با دیگران تعجب انگیز نیست که افراد علاقه وافری به حوزه مسایل بین فردی و راه‌های ارزیابی و بهبود آنها دارند.

تعامل و عمق بخشی به رابطه با دیگران برای انسان‌ها لذت بخش است و پایه شکل‌گیری احساس هویت در آنها محسوب می‌شود (هانری^۲ و دیکسون^۳، ۲۰۰۴ به نقل از نظری، ۱۳۸۶). در این میان خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی، دربرگیرنده بیشترین و عمیق‌ترین مناسبات انسانی است و علاوه بر ارضاء اولیه نیازهای اساسی، زمینه را برای یادگیری و شکل‌گیری نگرش‌ها، باورها و شخصیت فرد فراهم می‌آورد و اساساً به همین دلیل است که انسان‌ها به شکلی پیوسته و در طی نسل‌های متوالی علاقه‌ای خاص به ازدواج و تشکیل خانواده از خود نشان داده‌اند (تاجیک، ۱۳۷۳). بنابراین عملکرد خانواده در توسعه سلامت فردی، روانی و اجتماعی غیرقابل چشم‌پوشی است. بنیان اولیه هر خانواده‌ای، از پیوند زن و شوهر شکل می‌گیرد و در تمام مسیر تحول خانواده، کیفیت رابطه والدین با هم، تاثیر غیرقابل انکاری دارد. به همین دلیل در دهه‌های اخیر بسیاری از محققان به بررسی روابط زوجین پیرامون کیفیت روابط زناشویی و بهبود آن به منظور ارتقاء سطوح سلامت فردی و اجتماعی پرداخته‌اند.

از دیدگاه روانشناسی، معیار بررسی کیفیت روابط همسران به ویژه روابط زناشویی آنها، سطح رضامندی زناشویی آنان است و رضامندی زناشویی به عنوان یکی از مهمترین عوامل پیشرفت و دستیابی به اهداف زندگی محسوب می‌شود (ساروخانی، ۱۳۸۵). برخی از محققان رضامندی زناشویی

---

1. Mellor, D.

2. Hanry, W.

3. Dekson. B.

را نتیجه سه عامل، رضایت عمومی از زندگی مشترک، رضایت از روابط جنسی و رضامندی عاطفی و هیجانی می دانند (شکلفورد^۱، ۲۰۰۱).

رضامندی زناشویی به احساسات عینی از خشنودی، رضایت و لذت تجربه شده توسط زن و شوهر هنگامی که همه جنبه های زندگی را در نظر می گیرند، اطلاق می شود (هاکینز^۲، ۱۹۹۶؛ به نقل از جوانمرد، ۱۳۸۵).

برای دستیابی به تصویر درستی از سطح رضامندی زناشویی باید دیدگاه زوجین در این مورد به طور همزمان مورد مطالعه قرار گیرد (هیسمن^۳ و همکاران، ۲۰۰۴؛ به نقل از عباسی، ۱۳۸۷).

تحقیقات بسیار زیادی در حوزه رضامندی زناشویی انجام گرفته است، تعدادی از این تحقیق ها به تبیین عوامل تاثیرگذار بر رضامندی زناشویی پرداخته اند که از جمله می توان به تحقیقاتی که نقش عواملی مانند سلامت روان همسران، سن ازدواج، تحصیلات، شغل، تعداد فرزندان، باورهای مذهبی و ویژگی های شخصیتی اشاره نمود (مانند، شیوتا^۳ و لوینسون^۴، ۲۰۰۷؛ فیکت^۵ و همکاران، ۲۰۰۷؛ لئو^۶ و کلوهنن^۷؛ ۲۰۰۵؛ دونلان^۸ و همکاران؛ ۲۰۰۴؛ عباسی، ۱۳۸۷؛ شاکری، ۱۳۸۵؛ بخشی، ۱۳۸۵؛ مهانیان، ۱۳۸۵؛ احمدزاده، ۱۳۸۴؛ کجیاف، ۱۳۸۴؛ احدی، ۱۳۸۳؛ فرطوسی، ۱۳۸۲).

---

1. Schackelford, K.

2. Heysman, D. S.

3. Shiota, N.

4. Levenson, W.

5. Feket, F.

6. Lue, S.

7. Klohnen, E.

8. Donnellan, M.

دسته دیگری از تحقیقات به تبیین رابطه بین متغیرهای مختلف روانشناختی با رضامندی زناشویی پرداخته‌اند. از جمله می‌توان به بررسی لیس^۱ و همکاران (۲۰۰۴) در زمینه "ارتباط بین اضطراب و افسردگی با رضامندی زناشویی"، ریچارد^۲ و همکاران (۱۹۸۵) در زمینه "نقش هوش و شخصیت در رضامندی زناشویی"، آیزنک^۳ و همکاران (۱۹۸۱) در زمینه "نقش عوامل شخصیتی در پیش بینی رضامندی زناشویی"، برنشتاین^۴ و برنشتاین^۵ (۱۹۸۹) (به نقل از ازخوش، ۱۳۸۶) در زمینه "نقش افکار غیرمنطقی و ناکارآمد در نارضامندی زناشویی"، فوبارد^۶ و وایز^۷ (۲۰۰۰) (به نقل از احدی، ۱۳۸۶) در زمینه "رابطه بین وظیفه شناسی و همسازی با رضامندی زناشویی"، بشارت (۱۳۸۵) با عنوان "رابطه بین سبک های مقابله ای و رضامندی زناشویی و سلامت روانی" و ... اشاره نمود.

در حوزه مطالعات و تحقیقات مربوط به شناسایی عوامل تاثیرگذار بر کیفیت رضامندی زناشویی دو دیدگاه زیر مطرح شده است: یکی دیدگاه درون شخصی^۸ که تاکید بر عوامل شخصیتی، سن و تحصیلات و ... دارد و دیگری دیدگاه بین شخصی^۹ که به روابط دو طرف اشاره دارد.

از دیدگاه درون شخصی که در واقع همان عوامل درونی و زیربنایی هستند، صفات شخصیتی جزء عوامل مهم تاثیرگذار بر عملکرد زناشویی محسوب می‌شوند. تحقیقات زیادی نشان داده‌اند که ویژگی های شخصیتی زوجین از جمله موثرترین عامل بر میزان رضایت از زندگی مشترک هستند و در تبیین تغییرات رضامندی زناشویی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. از جمله این تحقیقات می‌توان به

-
1. Lisa, A.
  2. Richard, W.
  3. Eysenck, M. J.
  4. Breneshtain, F.
  5. Breneshtain, G.
  6. Fobard, L.
  7. Vayze, F.
  8. interpersonal
  9. intrapersonal